

Introducció:

Els vint anys de la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics

ANNA M. BALAGUER

ANTECEDENTS

El dia 19 de gener de 1979 era comunicat al senyor Leandre Villaronga l'acord de crear la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics que havia pres l'Institut d'Estudis Catalans en sessió plenària celebrada el 12 del mateix mes. Aquest acord responia a les gestions i a la petició que feia un temps havien adreçat a l'esmentada institució un grup d'investigadors, que tenien per referent *Acta Numismàtica*, dirigida per L. Villaronga i que volien poder constituir-se en una de les societats científiques de l'Institut d'Estudis Catalans.

Aquest any 1999 s'han complert vint anys de la fundació de la SCEN, un gruix de temps suficient per poder traçar la trajectòria seguida per l'entitat, analitzar els resultats que ha assolit i encarar el futur. Això és el que intentarem fer en les pàgines que segueixen.

Fundació i objectius inicials

Uns dies després del comunicat del IEC, concretament el dia 31 de gener, es reunia l'assemblea fundacional integrada per vint membres fundadors. Aquest acte tingué lloc en el palau Dalmau, aleshores seu provisional del IEC, i durant el seu transcurs s'aprovaren els estatuts, s'elegí una junta de govern, presidida pel doctor Leandre Villaronga i s'acordà l'admissió de trenta-cinc nous socis. El IEC, per la seva banda, designà el doctor Miquel Tarradell, membre de la secció històricoarqueològica com a delegat seu a la societat que acabava de constituir-se.

L'objectiu primordial de la SCEN era i és estimular estudis sobre la moneda i la medalla, tot aplicant-hi les noves orientacions i criteris. A la vegada, facilitar la publicació dels treballs que anaven sortint del nucli d'investigacions que s'aplegaven en torn d'*Acta Numismàtica*, una publicació periòdica impulsada i dirigida per Leandre Villaronga que havia començat a editar-se el 1971 i que el 1979 havia ja assolit un notable prestigi internacional en el camp de les publicacions científiques de l'especialitat.

Una de les primeres actuacions fou la de gestionar la cessió a la nostra entitat de la publicació *Acta Numismàtica*, la qual s'havia fundat a l'empara de la secció numismàtica del Cercle Filatèlic i Numismàtic de Barcelona. El traspàs de l'anuari es formalitzà aviat mercès al bon acord de les juntes directives de les dues entitats.

ESTRUCTURA INTERNA

La nostra societat està regida per una junta de govern formada inicialment per cinc càrrecs, els quals s'han ampliat fins a set a partir del 1997. Es tracta dels següents: president, vicepresident, secretari, tresorer, i quatre vocals.

A part de la junta, que pren les decisions i gestiona les actuacions de l'entitat, hi ha un cos de relació d'*Acta Numismàtica*. Aquest equip està format per tres responsables que s'ocupen de tot allò que fa referència a la redacció i al seguiment de l'edició d'aquesta publicació periòdica. Aquestes tasques són ateses per un director, un cap de redacció i un secretari de redacció.

La impulsió i el seguiment de les publicacions realitzades durant la presidència de Leandre Villaronga foren encomanats al doctor M. Crusafort i Sabater.

ACTIVITATS

Acta Numismàtica ha estat, segurament, la labor més constant i emblemàtica de la SCEN, però hi ha hagut moltes altres realitzacions en aquests vint anys d'existència de l'entitat.

És cert que les línies mestres del programa de la SCEN s'han encaminat prioritàriament a oferir a l'investigador un mitjà de publicació a través del qual pogués anar recollint i conèixer els primers resultats de les recerques efectuades. Aquest objectiu inicial s'ha eixamplat cap a crear col·leccions d'edicions que, d'una banda, servissin per estimular l'estudi i, de l'altra banda, permetéssin publicar, i per tant posar en valor, els resultats finals de la recerca, tant si és de caràcter monogràfic com si té un caràcter més extens i sistemàtic.

Des de la SCEN s'ha posat, també, especial esment a mantenir el contacte i també a rebre el mestratge dels investigadors més destacats de l'especialitat en l'àmbit

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS
BARCELONA

79/c1

L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, en sessió plenària tinguda el dia 12 del mes corrent, prengué, entre altres, els següents acords:

- 1) Crear una Societat Catalana d'Estudis Numismàtics com a filial de la seva Secció Històrico-Arqueològica;
- 2) Aprovar els Estatuts de la dita Societat;
- 3) Designar l'Illm. Sr. Miquel Tarradell, membre de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut, com a Delegat d'aquest a la dita Societat.

La qual cosa tinc l'honor de comunicar-vos per al vostre coneixement i efectes oportuns.

Déu vos guard molts anys!

Barcelona, 19 de gener de 1979

R. Aramon i Serra
Secretari General

Sr. Leandre Villalonga -- Barcelona

Comunicat de l'IEC per a la creació de la SCEN.

internacional, una condició pràcticament indispensable per tal d'estar al corrent de les noves metodologies, de l'estat de la recerca, per això, els estudiosos més acreditats han estat els professors convidats a impartir els diferents cursos de numismàtica que la SCEN ha organitzat, o bé han participat com a ponents als simposis, els congressos i les trobades també organitzats o propiciats per la nostra societat.

Un altre objectiu ha estat participar en les realitzacions col·lectives que anaven produint-se al nostre país i en les quals la nostra especialitat tenia un lloc o el podia tenir. També s'han dedicat esforços per apropar els resultats de la nostra recerca al món de la universitat i dels estudiosos, historiadors, economistes i arqueòlegs. Hom ha procurat sempre que els estudis del nostre àmbit fets des de

Catalunya, tinguessin una difusió en el concert internacional. En definitiva, s'ha assumit el paper que, com a únic col·lectiu de l'especialitat, ens correspon en totes les actuacions que s'hi refereixin dintre de la societat catalana. Per anar cobrint aquests objectius, la SCEN ha dut a terme una sèrie d'actuacions que anirem exposant de forma succinta i no exhaustiva en apartats consecutius.

a) Organització de simposis, congressos i trobades d'estudiosos

Des de la SCEN s'han promogut i organitzat un bon nombre d'actuacions d'aquest caire i sovint s'han dut a terme en col·laboració amb altres entitats.

La convocatòria dels *Simposis Numismàtics de Barcelona*, dels quals s'han efectuat tres edicions, és sens dubte una de les realitzacions més importants en aquest camp.¹

El I *Simposi Numismàtic de Barcelona* (1979) S'estructurà en tres seccions. La primera s'ocupà de l'estudi de la circulació monetària a Hispània durant l'edat antiga; la segona tracta de la moneda dels comtats catalans; i la tercera secció acollí les comunicacions que no es referien a cap dels dos temes precedents. En total es presentaren seixanta-tres aportacions. L'assistència i la participació de destacats investigadors del nostre país i de l'estranger fou molt notable. Les actes d'aquest simposi foren editades en dos volums de prop de mil pàgines.

El II *Simposi Numismàtic de Barcelona* se celebrà l'any 1980 i, com l'anterior, fou dirigit pel doctor Leandre Villaronga. Aquesta convocatòria tingué la participació de la Société Française de Numismatique que, per aquell motiu, desplaçà a Barcelona deu dels seus investigadors més destacats que presentaren les seves aportacions. L'esmentada entitat francesa, que té la seva seu al Cabinet des Médailles de la Bibliothèque Nationale de París, és un dels col·lectius més actius i prestigiosos de l'especialitat a escala mundial. L'avinentesa de la celebració a Perpinyà, al juny del 1979, de les Journées Numismatiques, que organitza anualment la Société Française de Numismatique, i a les quals la nostra societat fou convidada a participar, havien estat motiu de col·laboració de les dues entitats estudioses. La represa d'aquesta col·laboració, en el II *Simposi Numismàtic de Barcelona* féu avinent d'escollir com a tema central el de les mútues influències en l'àmbit monetari entre tots dos països al llarg de la Història. S'acceptà, també, la presentació de comunicacions de tema lliure, i cal recordar la participació d'altres investigadors europeus –anglesos, suïsos, italians, etc. al simposi. Es presentaren un total de quaranta aportacions de gran interès i qualitat científica que foren publicades en el volum d'actes d'aquest II Simposi.

1. Els dos primers simposis foren patrocinats per l'Asociación Numismática Española (ANE) i consta la seva col·laboració en el tercer.

MEDALLA FUNDACIONAL

A l'anvers, diner de doblenc de Jaume I, esdenvingut segell de la nostra Societat i la llegenda: ✚ SOCIETAT CATALANA D'ESTUDIS NUMISMÀTICS.

Al revers, conjunt de monedes dels Països Catalans: dracma emporitana, bronze ibèric d'Iltirta, florí, croat, timbre de València, ral de Mallorca i medalla monetiforme de la Unió Catalanista. Al voltant la llegenda: CONSTITUÏDA A BARCELONA *1979*.

Metall: bronze. Pes: 208 g. Diàmetre: 70 mm. Artista: Ferran Calicó Rebull.

L'any 1985, la SCEN convocà el *III Simposi Numismàtic de Barcelona*. Aquesta vegada amb un tema més monogràfic, el de la moneda durant la Guerra dels Segadors (1640-1652). El gran nombre de ciutats i viles de Catalunya que ba-

teren moneda en aquest període demanava que hom li deliqués una atenció especial i que se sumessin els esforços de numismàtics i documentalistes. El simposi fou dirigit per M. Crusafont i Sabater i s'hi presentaren setze comunicacions sobre el tema proposat. Destacarem que s'encarregà al doctor M. Dhenin, conservador del Cabinet des Medailles de la Bibliothèque Nationale de París, l'estudi de la moneda de la Guerra dels Segadors, des de la perspectiva de la participació francesa en les iniciatives monetàries del període. Cal destacar igualment l'activa participació i la col·laboració del Servei d'Arxius de la Generalitat de Catalunya. Des de l'àmbit de la universitat, el professor M. García Carcel aportà la visió del moment des de l'òptica de l'historiador. Els resultats del *III Simposi Numismàtic de Barcelona* foren publicats en un volum específic.

La convocatòria d'aquests simposis fou molt enriquidora i significà dur a terme una intensa labor pel que fa a la recerca i, al mateix temps, efectuar un notable esforç en els aspectes organitzatius i editorials que van aparellats a les realitzacions d'aquest tipus.

Entre els anys 1983 i 1996, la nostra societat participà en l'organització de vuit convocatòries de les *Trobades d'Estudis Numismàtics* unes reunions que tenien sempre un tema central d'estudi i una secció oberta a aportacions de tema lliure. El ventall de temes tractats fou molt ampli i les successives convocatòries es dedicaren: al florí català (1989); les troballes monetàries (1984 i 1990); la moneda de la Celtibèria (1987); metrologia (1989); la moneda i l'arqueologia (1994); els pesals monetaris (1995) i la moneda provincial romana (1996). Les actes d'aquestes trobades es publicaran al butlletí *Gaceta numismàtica*.²

Des de la SCEN es convoquen, també, les *Reunionns d'Estudiosos de la Medalla*, una iniciativa que té per finalitat promoure la recerca i el coneixement de la medallística, una vessant de la numismàtica molt poc estudiada al nostre país. En aquestes reunions hom hi aporta els seus coneixements de medalles dels Països Catalans d'una cronologia prèviament determinada. Aquesta tasca té com a finalitat la d'anar aplegant materials, sovint molt dispersos, per a la confecció d'un futur catàleg de la producció medallística. Se n'han celebrat dues convocatòries.

La SCEN participà, també en l'organització del *I Congrés d'Història de la Moneda*, que dirigí A.M. Balaguer, i que tingué com a objectiu l'estudi de les manifestacions monetàries relacionades amb les importants efemèrides i commemoracions que s'esqueien en aquell any 1992.

La nostra societat contribuí de forma notable en els tres importants simposis sobre la moneda medieval a l'àrea de la península Ibèrica, dirigits pel professor Mario Gomes Marques i celebrats a Santarem, 1984 i 1988 i a Avilés, 1986. Les seves actes, *Problems of Medieval Coinage in the Iberian Area*, amb aportacions notables de membres de la SCEN, són un punt de referència bibliogràfica ineludible.

2. Publicació trimestral editada per ANE, entitat amb la qual es col·laborà en l'organització d'aquestes trobades d'estudiosos.

Des de la SCEN hom s'ha esforçat a establir col·laboracions amb altres filials de l'Institut d'Estudis Catalans d'especialitats afins per convergir en l'estudi d'algun tema concret. Així, el 22 d'octubre 1980 se celebrà una sessió conjunta amb la Societat Catalana d'Estudis Clàssics, dedicada a diferents problemes espigràfics i numismàtics a l'edat antiga a Dertosa. Una altre col·laboració amb aquesta darrera entitat i amb l'Istituto Italiano di Cultura es produí amb motiu de la sessió científica sobre la moneda de la Roma arcaica, celebrada el 3 de maig de 1985, i que va anar a càrrec del professor Aldo Prosdocimi, de la universitat de Pàdua. Anàloga col·laboració s'havia establert per la sessió científica a càrrec del doctor E. A. Arslan sobre el tema de la moneda longobarda i goda, celebrada el 22 de març de 1985. El juny de 1981, es reuniren quatre societats del IEC, la Societat Catalana d'Estudis Clàssics, els Amics de l'Art Romànic, la societat Catalana d'Estudis Històrics i la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics que promogué la reunió, per tractar en un acte acadèmic conjunt del tema d'Empúries. Aquest acte fou inaugurat pel doctor J. Ainaud, aleshores president del IEC.

L'any 1983, amb motiu del 75è aniversari de l'aparició de l'obra *Les Monedes Catalanes* de J. Botet i Sisó, editada pel IEC, la SCEN promogué un acte acadèmic d'homenatge a la figura de J. Botet, reconegut arqueòleg, historiador, geògraf i numismàtic, i al qual participaren com a ponents membres de la Secció Històricoarqueològica de la Societat Catalana d'Estudis Clàssics, de la Societat Catalana de Geografia, dels Amics de l'Art Romànic i de la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics.

En altres ocasions, la SCEN ha organitzat actes conjunts amb entitats fora de l'àmbit del IEC. Un exemple en aquest sentit el forneix la recent presentació del volum que recull l'obra numismàtica esparsa i inèdita de J. Botet i Sisó.

b) Organització de cursos de numismàtica

La possibilitat que s'obrí, en un moment determinat, de poder convidar professors i destacats especialistes estrangers motivà l'organització de set cursos CIRIT sobre numismàtica i història de la moneda, entre els anys 1983 i 1993. Tots foren encomanats a personalitats ben destacades en els diferents camps de l'especialitat. El 1983 es realitzaren dos cursos. Un fou impartit del doctor M. Crawford, de la Universitat de Londres, i tractà de diferents temes relacionats amb la metodologia de l'estudi de la moneda a l'antiguitat. L'altre curs anà a càrrec del professor Philip Grierson, de la Universitat de Cambridge, que tractà de diferents moments de la història de la moneda medieval a Europa.

El 1985, el professor convidat fou el doctor M. Dhenin, conservador del Cabinet des Médailles de la Bibliothèque Nationale de París. Les seves lliçons tracaren de la moneda de la Guerra dels Segadors des de la perspectiva de la intervenció francesa.

El 1990 s'organitzaren dos cursos. Un fou encomanat al doctor M. Amandry, conservador en cap del Cabinet des Médailles de l'esmentada Bibliothèque Nationale de París, que tractà de la moneda de la Gàl·lia. L'altre curs fou a càrrec del professor E. Piras, de l'Associazione Numismatica Sarda, que versà sobre les emissions sardobizantines i el seu estudi arran de la descoberta d'un important tresor.

El 1991 se celebraren, també, dos cursos. El primer fou impartit pel professor G. Depeyrot, del Centre de Recherches Historiques (CNRS), i tractà de la moneda carolíngia i feudal francesa. El segon fou encomanat al doctor F. de Callataÿ, del Cabinet des Médailles de la Bibliothèque Royale Albret I, de Brussel·les, que tractà, en dues lliçons, de qüestions relacionades amb les tècniques d'encunyació de la moneda i de la numismàtica el els jocs olímpics clàssics. Aquest darrer tema, ben suggestiu, fou seguit amb especial interès i era molt oportú ja que ens trobàvem a les portes de la celebració dels jocs olímpics de Barcelona.

El 1993, el professor convidat per impartir el curs fou el doctor A. Brunett, conservador en cap del Department o Coins del British Museum de Londres. El tema que desenvolupà fou el de la problemàtica de la moneda provincial romana.

c) Projectió internacional

La SCEN ha tingut una continuada projecció en l'àmbit internacional. Des d'*Acta Numismàtica* es manté, permanentment, un contacte amb investigadors d'arreu que ens fan arribar les seves col·laboracions per ésser publicades o les seves consultes. Els simposis, les trobades, els congressos i l'organització dels cursos CIRIT han estat també un pont que ens ha permès establir enriquidores relacions en l'àmbit estudis de l'especialitat.

D'altra banda, cal tenir present que de la mateixa manera que la figura de Leandre Villaronga ha estat un referent per als estudiosos en l'entorn hispànic, ho ha estat també per a molts investigadors estrangers que havien de tractar de qüestions relacionades amb la moneda d'Hispania a l'antiguitat. El prestigi i l'autoritat de Leandre Villaronga en aquesat matèria no tan sols li ha valgut reconeixements tan merescuts com el de rebre el doctorat honoris causa per la Universitat de Köln (Alemanya) i haver rebut els màxims guardons atorgats per les societats numismàtiques de caire acadèmic d'arreu del món, sinó que aquesta projecció s'ha fet extensiva a la societat que presidia. Així, el 1985 fou elegit, a Londres, per formar part de la directiva de la Commission Internationale de Numismatique (CIN). Aquest supraorganisme, que agrupa museus, universitats i entitats de caire acadèmic, desenvolupa una tasca de coordinació molt important, organitza els congressos internacionals de numismàtica, edita el *Survey of Numismatic Research* i promou encara altres actuacions. El 1991, Villaronga fou reelegit i ha format part de la directiva de la CIN per un període de dotze anys, el màxim que pre-

veuen els estatuts d'aquell organisme. En acabar el seu mandat, ha estat nomenat membre d'honor de la CIN en reconeixença de la seva actuació.

La redacció del *Survey of Numismatic Research*, pel que fa a la Península Ibèrica, ha estat sovint encarregada a membres de la nostra societat, un clar reconeixement del seu alt nivell científic. També s'ocupa de la redacció del *Numismatic Literature*, que edita l'American Numismatic Society. La SCEN fou igualment convidada a col·laborar a l'exposició celebrada a Brussel·les el 1991 que, amb el títol «Une monnaie pour l'Europe», es plantejava el tema de la moneda única des de la perspectiva històrica. La SCEN, a través d'una col·laboració de M. Crusafont, presentà el model de coordinació monetària internacional que ofereix la solució adoptada pels països de la Corona catalanoaragonesa a l'edat mitjana.

La SCEN ha estat encara present a congressos, publicacions d'homenatge i altres manifestacions de caràcter semblant en l'àmbit internacional que no enumerarem detalladament.

La relació amb entitats museístiques i acadèmiques de la Catalunya Nord, del País Valencià i de la resta de l'Estat espanyol és també una constant.

d) Plantejament de criteris i assessorament

La SCEN és avui l'únic col·lectiu científic d'aquesta matèria que reuneix al seu si especialistes dels diferents períodes i temàtiques que comprèn la numismàtica: des de la moneda antiga a la medieval i moderna, sense oblidar especialitats concretes com la que s'ocupa dels bitllets o bé de la medallística. Aquesta circumstància fa que les freqüents consultes que rebem tant de l'àmbit acadèmic com des del món de la cultura, en general, es puguin atendre tot encaminant-les a l'especialista corresponent. Així la nostra entitat ha acabat convertint-se en un referent. Una mostra de tot això ens la dona el fet que ens arribin consultes tant per part del literat, que està escrivint una novel·la històrica i necessita saber quelcom de ducats i de florins, com de l'historiador de la ciència que ha d'interpretar les dades monetàries que troba en un tractat medieval d'aritmètica.

Altres vegades, l'assessorament ha anat encaminat cap a tesis doctorals o de llicenciatura en curs i hi ha hagut, en diverses ocasions, la presència de membres de la SCEN en tribunals de tesis presentades a diferents facultats universitàries.

El concurs de la nostra societat ha estat requerit, també, en produir-se alguna descoberta monetària important, com és el cas de la que s'efectuà a Òrrius i que consistia en unes dues-centes monedes comtals de Barcelona del temps de Berenguer Ramon I, fins aleshores no conegudes. Una mostra d'aquest material fou exposat a «Arqueologia a Catalunya avui», a la qual es contribuí, a més, amb una recopilació i una cartografia de les troballes monetàries medievals fetes a Catalunya.

Dintre d'aquest apartat cal comptar-hi les sol·licituds de col·laboració en obres col·lectives de tema històric en general o bé de caràcter interdisciplinari. Ens referim a la redacció de les entrades o capítols dedicats a la moneda en diccionaris, enciclopèdies, etc. D'aquestes destacarem les col·laboracions a la *Catalunya Romànica*. També es realitzà la revisió i l'ampliació dels termes monetaris i numismàtics per a la segona edició de la *Gran enciclopèdia catalana*. S'han atès igualment encàrrecs més puntuals pe a la *Enciclopedia dell'Arte Medievale* del Instituto della Enciclopedia Italiana i per a la *Encyclopedia of Medieval Iberia* de la Georgetown University.

La SCEN col·labora també en les tasques d'elaboració del *Diccionari de l'IEC*, aportant-hi la selecció dels mots de l'especialitat i la revisió i la redacció de les seves definicions. Una tasca similar es dugué a terme per al *Diccionari d'Història de Catalunya*.

Cal destacar també la col·laboració de la nostra societat al vídeo *La moneda mirall del temps*, una filmació promoguda del museu Puig de Perpinyà i realitzada per Felip Solé amb guió de M. Crusafont i Sabater. A partir d'aquí s'encetà una col·laboració similar amb el programa cultural Tarasca, del Canal 33, que ha emès ja un primer espai dedicat a la moneda, d'una sèrie de tres.

La SCEN ha elaborat diferents informes referents al lloc i al paper que correspon a la numismàtica i a la història de la moneda per que fa al Museu d'Història de Catalunya, a la llei del patrimoni, a l'encaix del Gabinet Numismàtic de Catalunya. Alguns d'aquests informes li han estat requerits per la Generalitat a través de la Secció Historicoarqueològica de l'IEC.

PUBLICACIONS

a) Publicacions periòdiques

Hem dit abans que l'edició de l'anuari *Acta Numismàtica* ha estat la nostra actuació més constant i representativa. Això és cert i ho és també que hi ha hagut moments de dificultats d'ordre material que haurien fet perillar la seva continuïtat si hom hagués tingut una voluntat molt decidida de tirar endavant.

Acta Numismàtica es fundà l'any 1971, sota els auspicis de la Secció Numismàtica del Cercle Filatèlic i Numismàtic de Barcelona, l'entitat degana d'especialitat que és editora d'obres tan importants com *Catàleg dels croats de Barcelona*, d'A. Badia. El director i principal impulsor d'*Acta* fou, des del primer moment, Leandre Villaronga. En crear-se la nostra societat, l'any 1979, la publicació li fou cedida per aquella entitat i es formà un comitè de redacció integrat per: L. Villaronga, director; M. Crusafont, cap de redacció; i A. M. Balaguer, secretària de redacció.

L'objectiu del nou equip fou aconseguir una publicació tan variada i equilibrada temàticament com fos possible. I això, naturalment, a partir de col·laboracions que reunissin les condicions de qualitat, rigor i nivell exigibles en tota publicació científica.

Aconseguir una varietat dintre d'una qualitat no és fàcil i moltes revistes científiques de l'especialitat, amb uns continguts massa sovint monotemàtics de numismàtica de l'antiguitat o de l'islam, ho fan ben palès. *Acta Numismàtica* ha anat superant aquest escull i ha aconseguit un notable equilibri temàtic a cada aparició. Això implica un treball de l'equip de redacció que va més enllà del que li seria propi, ja que suposa, moltes vegades, haver de suscitar treballs en àrees determinades. Sovint cal també orientar l'autor, posar-lo en contacte amb d'altres autors de l'especialitat, facilitar-li una bibliografia difícil d'obtenir o ajudar-lo a esmenar aspectes poc clars o equívocs en un treball d'investigació publicable.

D'altra banda, *Acta Numismàtica* posa especial esment a oferir unes informacions tan necessàries a l'investigador com ho són les notícies sobre troballes monetàries o les de caire bibliogràfic. Per això es crea la secció fixa Troballes Monetàries i la revisa conté sempre un apartat especialment extens de recensions bibliogràfiques.

La mostra potser més objectivable pel prestigi que ha guanyat *Acta* és, potser, el gran nombre de col·laboracions que ha publicat d'especialistes ben reconeguts arreu d'Europa, al llarg de les seves vint-i-nou aparicions. L'ampli ressò internacional de la revista es féu ben palès en el volum extraordinari que hom dedicà a homenatjar la personalitat de L. Villaronga, i en el qual presentarem aportacions una vintena d'investigacions estrangers i més de trenta de tot l'àmbit peninsular.

L'aparició del volum 25 de la publicació fou celebrat fent pública reconeixença a la labor dels col·laboradors més destacats que ha tingut durant aquests vint-i-cinc anys *Acta Numismàtica*. Al mateix temps, s'agraí el suport rebut per part de determinades institucions. L'agraïment es materialitzà amb el lliurament d'una medalla amb l'anvers de la medalla fundacional de la SCEN i amb un revers on hi consta el nom de la persona o la institució i el motiu del guadó. La medalla fou lliurada a vint-i-tres col·laboradors més destacats no vivents. Dotze institucions, entre les quals hi figuraven museus i societats numismàtiques de tot el món, rebren igualment una medalla amb l'agraïment de la SCEN.

Acta Numismàtica, té una projecció i una distribució que podem considerar important, en relació, naturalment, amb l'àmbit tan especialitzat en què es mou. A part d'ésser lliurada a tots els socis de la SCEN, *Acta* té bon nombre de subscriptors i s'envia a les biblioteques de les principals entitats d'àmbit acadèmic editores de llibres i revistes de l'especialitat. Aquesta tramesa es fa en règim d'intercanvi. D'aquesta manera, al mateix temps que es propicia la difusió, s'afavoreix la formació d'una biblioteca especialitzada que és, d'altra banda, una eina de treball indispensable.

b) Programa de publicacions

Des de la SCEN, s'ha posat especial atenció a planificar i seguir un programa de publicacions, una tasca que s'ha potenciat substancialment en els darrers deu anys. Per tal d'optimitzar al màxim els recursos diponibles, s'ha compaginat l'aparició d'obres editades en exclusiva per la nostra societat amb col·laboracions editorials amb altres entitats. En aquestes darreres, la SCEN hi ha aportat tant l'assessorament estudiós com la corresponent participació econòmica. Tenen aquest caràcter les participacions de la SCEN en les publicacions de les obres de: S. Datzira, *La moneda a la Catalunya Central*, editada pel Centre d'Estudis del Bages, Manresa, 1990; i la de M. M. Llorens i P. P. Ripollès, *Les encunyacions ibèriques de Lauro*, Granollers, 1998, auspicada per l'Associació Cultural de Granollers i editada per l'ajuntament d'aquella ciutat.

La sèrie de monografies numismàtiques de la Col·lecció Joaquim Botet i Sisó es materialitzaren per un acord de coedició de la SCEN amb l'ANE. Es publicaren tres títols dintre d'aquesta col·lecció: *Tresors monetaris a la península Ibèrica*, de L. Villaronga; *Del mancús a la dobla. Or i paries d'Hispania*, d'A. M. Balaguer; i *El florí català*, de M. Crusafont i Sabater i R. Comas.

La SCEN ha dedicat, però, esforços molt notables en l'edició d'obres que poden ésser un referent important per a l'estudi de la moneda d'un període, d'un taller monetari, etc. Això sol comportar haver d'assumir l'edició d'obres extenses amb moltes il·lustracions i, per tant, força costoses. Tot i aquests condicionants, s'ha aconseguit publicar, sobretot en els darrers anys, un conjunt força notable d'obres d'aquestes característiques, les quals s'han presentat en format gran. Així tenim: *La moneda catalana local, segles XIII-XVIII*, de M. Crusafont i Sabater, que tingué l'ajut de la Diputació de Barcelona, i *Les monedes de Tarragona*, de J. Benages, obra de gran interès i amb una presentació iconogràfica i tipogràfica extraordinària. També dintre d'aquest grup tenim l'edició de l'*Obra esparsa i inèdita de Joaquim Botet i Sisó*, un volum de 444 pàgines que adopta la mateixa presentació i format de l'obra *Les monedes catalanes*, del mateix autor que publicà l'IEC entre els anys 1908-1911. L'edició d'aquest volum es féu amb motiu del 90è aniversari de l'IEC. Aquesta obra tingué un ajut de la Diputació de Girona i d'un col·lectiu de professionals de la numismàtica i del llibre. Actualment hi ha en preparació l'obra d'A. M. Balaguer, *Història de la moneda dels comtats catalans*, (premi de l'IEC Pròsper Bofarull, 1990) que està previst que aparegui a finals de 1999.

Darrerament, s'ha impulsat la publicació de la col·lecció *Complements Acta Numismàtica* que adopta el format d'aquest anuari. Fins ara s'han publicat quatre títols dintre d'aquesta col·lecció: les *Actes del III Simposi Numismàtic de Barcelona*; *Monedes de plata emporitanes dels segles V-IV a C*; i *Les dracmes ibèriques i llurs divisors*, de L. Villaronga; i *Pesals monetaris de la Corona catalanoaragonesa*, de M. Crusafont i Sabater.